

Փրկարար շեմոհունուիին

Մայիսի 4-7-ը Հունգարիայի էգեր քաղաքում անցկացվեց ծանրա- մարտի աշխարհի զավթի խաղարկությունը, որի ժամանակ ՀՀ ԱԻՆ Շիրակի մարզային ճակատատուր, 85 կգ քաշային կարգում հան- դես եկող Գրետա Վարդանյանը դարձավ արծաթե մեդալակիր:

Ծանրամարտի եվրոպայի առաջնություններում 2 արծաթ և 1 բրոնզ վաստակած՝ հաշ- մանդանություն ունեցող մարզուհին հա- մեստորեն նշում է աշխարհի խաղերին առաջին անգամ էր մասնակցում: Ճանա- չեք նրան, ով ուժերի գերաբարձր թարձր պահեց Երկրի պա- տիվը: Մանրամասները մեր թերթի հաջորդ համարում:

N 18 (666) 12-18.05.2017

ՀՀ ԱՐԵՄԱԿԱՐԳ ԻՐԱԿԻՃԱԿՆԵՐԻ ԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
MINISTRY OF EMERGENCY SITUATIONS OF RA
МИНИСТЕРСТВО ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ РА

ՀՀ ԱՐԵՄԱԿԱՐԳ ԻՐԱԿԻՃԱԿՆԵՐԻ ԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐ

Վերագինում

ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄ

Հայ-ռուսական մարդասիրական արծազանք- ման կենտրոնի ստեղծման մասին միջկառավա- րական համաձայնագրով Ռուսաստանի Դաշնու- թյունը ՀՀ ԱԻՆ-ին է տրամադրել փրկարարական գույքի առաջին 3 խմբաքանակը. փրկարարա- կան գործիքներ, բազմաֆունկցիոնալ, հիդրավ- լիկ սարքավորումների հավաքածուներ, տար- բեր հզորության հոսանքի գեներատորներ,

որոնք նախատեսված են վթարավերականգն- ուղական աշխատանքների համար: Կան նաև հա- տուկ սարքավորումներ՝ մոտոպոմպեր, նախա- տեսված ջրահեռացման աշխատանքներ կա- տարելու համար: Գույքի մյուս խմբաքանակը Հայաստան կհասնի մինչև մայիսի 15-ը: Սարքա- վորումների և տեխնիկայի մի մասը կշահագործ- վի ՓԾ տարբեր, գուցե նաև մարզային ստորա-

բաժանումների կողմից: Կլինեն նաև կենսապա- հովման համար նախատեսված զանազան պա- րագաներ, ինչպես, օրինակ, փրկարարական վրաններ՝ նախատեսված դեպքի վայրում թե՛ անձնակազմի և թե՛ տուժածների կարիքները հոգալու համար: Առաջիկա 2-3 տարում կտրա- մադրվեն փրկարարական նոր սարքավորումներ և տեխնիկա:

Կարևոր

ՀԱԿԱԿԱՐԿՏԱՅԻՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԳԻՆՈՒՄ

Էջ 2-4

ԱՆԿՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՐՇԱԿ

Էջ 3

ՀՓԶ-Ն ՀԱՐԱԶԱՏ ՕՑԱԽ Է

Էջ 5

ԼՏՏՎԱԳԻՆՆԵՐԸ՝ ՃԿՊԱ-ՌԻՄ

Էջ 7

Լուս.՝ Վահրամ ԱՎՈՅՆՍԻ

Մայիսի 9 ՄԵՐ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ՝ ՄԵԶ ՀԱՄԱՐ

25 տարի առաջ ազատագրվեց Շուշին: Հայոց հնագույն բերդաքաղաքի գրավումը բեկում մտցրեց Արցախյան պատերազմում: Արցախի ժողովուրդը փրկվեց ֆիզիկա- կան բնաջնջումից: Մայիսի 9-ը Ար- ցախի բանակի կազմավորման օրն է: Մեզ համար այդ օրը եռատոն է: Մայիսի 9-ին աշխարհը նշում էր նաև Երկրորդ աշխարհամարտում մեծ հաղթանակի 72-րդ տա- րեդարձը: Աշխարհակործան այդ պատերազմում խորհրդային բոլոր երկրներից ամենից շատ՝ 300 հա- զար զոհ տվեց Հայաստանը: Սա- կայն մենք մեր սպասելիքների տե-

րը չդարձանք: Հույս կար, որ կա- զատագրվի Արևմտյան Հայաստա- նը: Սակայն այդպես էլ գերված մնաց: Արցախյան պատերազմում հայե- րը պատմության մեջ առաջին ան- գամ պատերազմեցին հայրենի հո- ղի համար: Մեզ համար: Դարձանք հաղթանակած երկիր ու այլևս չենք պատրաստվում զո- հաբերել մեր կյանքն ու ազատու-

թյունը, մեր իրավունքներն ու ար- ժանապատվությունը: Մայիսի 9-ին երևանում, աշխա- րհի շատ երկրներում խաղաղության ցույցեր էին: Հաղթանակի զբոսա- զում պար էին բռնել հայեր ու օտա- րերկրացիներ: Մեր կյանք ու ապա- զային ուղղված հաղթանակած հա- յացքով երթի էր ելել «Անմահ զու- ղը» եռատոնը դարձրել աշխա- րհացունց արարողություն, որին ներկա էին Մեծ հայրենականում զոհված մեր պապերը, Արցախում

պատերազմած մեր հայրերը, սահ- մանին ընկած մեր զավակները: Մայիսի 9-ին տոնական շքերթի էին ելել նաև հրշեջ-փրկարարները՝ կյանք ու ապագան խորհրդանշող զուհազեղ փուչիկներով զարդար- ված, ուրախության ու տոնի խորհրդանիշ կարմիր մեքենանե- րով: Մեզ համար նրանք խաղաղու- թյան պահապաններն են... Երանց էր միացել ՀՀ ԱԻՆ փողա- յին նվագախումբը: Մինչև ուշ երե- կո, մինչև տոնական հրավառու- թյուն օրը լցված էր երգ-ուրախու- թյամբ: Եվ ցմծության ու հաղթանա- կի գույներ ու հույզեր ամենուր՝ Հանրապետության հրապարակից երկինք սլացող... ■

Տոնական շքերթ

Մայիսի 9-ին տոնական շքերթի էին ելել նաև հրշեջ-փրկարարները՝ կյանք ու ապագան խորհրդանշող գունագեղ փուչիկներով զարդարված, ուրախության ու տոնի խորհրդանիշ կարմիր մեքենաներով:

ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ՕՐԸ՝ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԿՈՉԵՐՈՎ

Կրկին մայիսի 9-ն է՝ 300 հազար հայի արյամբ դրոշմված հաղթության օրը: Մրտի անհանգիստ քրթիռով քայլերս ուղղում են դեպի «Հաղթանակ» զբոսայգի, ուր այս մեկ օրը համերաշխորեն հատվում են ժամանակի երեք միավորները՝ անցյալը, ներկան, ապագան: Ափսոս, արցունքաչափ և դողդոջուն ձեռքերով ծափեր շոյալող վետերաններից շատերը բացակա են: Փոխարենը բեմահարթակին և մարտական մեքենաների վրա ապրեցնող ներկան է՝ չարածի ու անհոգ...

Հոր Արամ Պետրոսյանի լուսանկարը կրծքին՝ 66-ամյա Լուսյա տատը հուշաքարի վրա Հայրենական պատերազմում զոհվածների անուններն է կարդում: «Հայրս նշանառու էր, 1941-ին կռվել է Լենինգրադում, գլխին հրազենային վնասվածք ստացել և որպես գերի տեղափոխվել Նորվեգիա:

Այնտեղ սևագործ բանվոր էր աշխատում: Եղել է նաև Ֆինլանդիայում և Գերմանիայում, մեկ անգամ անհաջող փախուստի դիմել Քիթսենգեն քաղաքի համակենտրոնացման ճամբարից: Ազատ է արձակվել 1945-ի մայիսի 4-ին՝ ամերիկյան զորքերի շնորհիվ»,- պատմում է կինը:

Որոշ ժամանակ դեկավարել է ԽՍՀՄ բաղաբացիների հայրենադարձության հարցերի բաժինը, իսկ 1954-ին՝ մահացել դժբախտ պատահարից: Դեռ 1922-ից տարածաշրջանային տարբեր մարտերում աչքի ընկած զինվորականն այդպես էլ շքանշանների չի արժանացել:

Պակվում բնակվող Պետրոսյանների ընտանիքը պատերազմի սկզբին Բաքու էր գաղթել: Լուսյա տատը վերադառնում է մեծ եղբոր՝ Վանյայի պատմածը, թե ինչպես էին ֆաշիստները գնդակոծում իրենց գնացքը, իսկ նրանցից մեկը հատուկ նշանառության տակ էր առել երեխաներին...

«Այդպես էլ Բաքվում տուն ու տեղ չդրեցինք, 1989-ին ստիպված եղանք փախչել բոլորի նման: Հորս ժառանգներն այսօր աշխարհի տարբեր ծայրերում են, սակայն Հաղթանակի օրը բոլորը միավորվում են՝ ի հիշատակ նրա»:

Ժամանակս անսպառ չէ, այլապես կարելի է անվերջ սղագրել պատերազմի ու խաղաղության շունչն առած այս պատմությունները: Հաջորդ կանգառը Շառլ Ազնավուրի հրապարակն է: Ահն փողային նվագախումբը հնչեցնում է Չերնեցկու «Բուդապեշտ» մարզը: Տոնի կապակցությամբ երաժշտացանկը համարվել է նոր ստեղծագործություններով՝ «Հայրենիքի զինվորը», «Կարոյի պարը» և այլն: Փ/ծ գնդապետ, մանետրո Մանվել Ութուջյանը հպարտանում է 7 տարի շարունակ նվագախմբի տղաները տարբեր ձևաչափերով մասնակցել են բոլոր տոնակատարություններին:

Խմբավարի ընտանիքում նույնպես հերոսներ են եղել, որոնց մասին միշտ ակնածանքով է խոսում. «Մեծ քեռիս պատերազմի մասնակից էր, պետական շքանշանակիր: Բազմիցս փրկվել էր գնդակոծումից: Մյուսը Ստալինգրադի մարտերում էր կռվել. մինչև կյանքի վերջը զգում էր ցրտահարված ոտքերի ցավը: Պատերազմում հայերը թվով ամենաքիչն են եղել, սակայն միշտ աչքի են ընկել իրենց խիզախությամբ: 600 տարի առանց հայրենիք ապրող ժողովուրդը գիտի հաղթանակի գինը: Արդյունքում այսօր մենք հզորագույն բանակներից մեկն ունենք»:

Մինչ ներկաները կլանված են խորիստ երաժշտությամբ, փոքրիկներն անբաբույց հետաքրքրությամբ զննում են «911» տարբերանշանով մոտոցիկլները: Փրկարարը գիրկն է առնում նրանցից ամենահամառին և ցույց տալիս ծայրային ազդանշանի կոճակը: Օրվա լավագույն դրվագն է:

Արվյան փողոցն այսօր սովորականից մարդաշատ է: Արտասահմանցի հյուրերը, պաղպաղակը ձեռքներին, շտապում են տեղավորվել դատարկ նստարաններին: Նինան և Յուլիան Սանկտ Պետերբուրգից են, հյուր են եկել իրենց հայ ընկերներին: Երիտասարդները հասցրել են մի քանի օրում Կապանից մինչև Գյումրի շրջել: Առանձնապես տպավորված են հայկական

հյուրասիրությամբ: «Անցած տարի Բաքվում էինք, տեղացիներն այդքան էլ բարեհամբույր չեն զբոսաշրջիկների հանդեպ: Հայաստանում ցանկացած անցողի, քարտեզը ձեռքիդ տեսնելով, կանգ է առնում և օգնություն առաջարկում», - ասում են աղջիկները:

Ութամյա Սաշան կեչիների փոշոտումից պլեդիա ունի: Մայրը՝ Դարյան, որդու անվտանգության համար մախրնտել է մայիսյան տոները երևանում անցկացնել: «Մոսկվայում Հաղթանակի օրն ավելի շքեղ են նշում», - բողոքում է տղան: Մայրը ներողամտորեն բացատրում է, որ պարզապես Մոսկվան եռակի խիտ է բնակեցված, քան Հայաստանը: Ընտանիքն ամենաշատը Գեղարդավանքն ու հայկական թարմ ուտեստներն է հավանել: Դեռ չնկնած արդեն վերադարձի մասին են մտածում նշում է Դարյան:

Ժամը 12:45 րոպե է: Փուչիկներով բեռնված տասնյակ փրկարարական մեքենաներ Հանրապետության հրապարակի շուրջն են պտտվում: Շարքում կանգնած փոքրիկ զինվորները սպասում են շունչները պահած: Յոթամյա Արտյոմն ուսն է առել խաղալիք հրացանը: Գիտի բոլոր հայտնի ազգագրական երգերը: Մոր խոսքով՝ հատկապես Անկախության տոնին, դեռ լույսը չբացված, շտապում է զինտեխնիկայի շքերթի ժամանակ ամենալավ դիտակետը զբաղեցնել: «Այս տարիքում երեխաները շատ հայրենասեր են, տեղյակ են Հայրենական և Արցախյան պատերազմներից, Շուշիի ազատագրումից, ապրիլյան դեպքերից: Շատ զովելի է դպրոցի տված ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը», - նկատում է կինը:

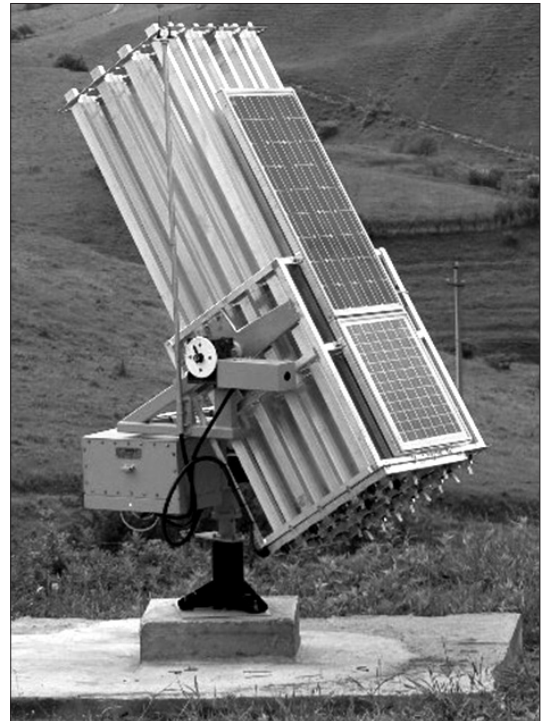
Չորսամյա Մարտիկ Ղազարյանն ակնդետ հրշեջ-փրկարարական մեքենաների ընթացքին է հետևում: Եկել է ոգևորելու փրկարար հորը, որը ջոկատում վարորդ է աշխատում:

Կառավարության շենքի գրեթե 80 տարեկան ժամացույցի սլաքները վերջապես ազդարարում են ժամը 13-ը: Հարյուրավոր գույնզգույն փուչիկներ երկինք են բարձրանում: Փրկարար ծառայության տնօրեն, փ/ծ գնդապետ Մուշեղ Ղազարյանը հավելում է՝ նման նորամուծությամբ ցանկացել են ժողովրդին ցույց տալ, որ փրկարարները ևս կիսուն են այս մեծ ուրախությունը: Բոլոր մարզերում առավոտից հրշեջ մեքենաներ են շրջել, շնորհավորել տեղացիներին, փուչիկներ բաժանել: ■

ԱՄԻ ԱՆՈՆՅԱԼ

Հ.Գ. Արևից աչքերս կկոցած՝ հետևում եմ ամպերում անհետացող փուչիկներին: Հիրավի, խաղաղությունը բարձրագույն արժեք է...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿԳՆԻ ՀԱԿԱԿԱՐԿՏԱՅԻՆ ՀՐԹԻՌԱՅԻՆ ԵՐԿՈՒ ԿԱՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության 2014-2025 թվականների «Հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագրով» կարևորվել է գյուղատնտեսական ոլորտի մեղմացումը: Իսկ 2017 թվականի ապրիլի 13-ին կառավարությունը հաստատել է բնակլիմայական աղետներից գյուղատնտեսությանը հասցվող վնասների կամիսարգելման հայեցակարգը: Բնակլիմայական աղետները մեծ վնաս են տալիս Հայաստանի գյուղատնտեսությանը: Միայն 2016 թվականին կարկտահարություններից գյուղատնտեսությունը 34 միլիարդ դրամի վնաս է կրել:

Անցած շաբաթ ԱԻ մախարաբ Դավիթ Տոնյանը վարչապետ Կարեն Կարապետյանին ներկայացրեց մախարաբության հետազոտության արդյունքը: Առաջարկվում է ստեղծել հակակարկտային փոխլուցնող համակարգ՝ ներկայիս գազագեներատորային եղանակին զուգահեռ ներդնել նաև առավել բարձր արդյունավետությունն ապահովող հրթիռային և ցանցային պաշտպանություն: ԱԻ մասնագետները ստեղծել են ռադիոլուկացիոն կայանների և հրթիռային կայանների տեղակայման քարտեզ, գնահատել ծախսերը:

ՀՀ կառավարության որոշմամբ հակակարկտային պաշտպանության նոր՝ հրթիռային եղանակի ներդրման պիլոտային ծրագրի իրականացման նպատակով ՀՀ արտակարգ իրավիճակների մախարաբությանը կտրամադրվի մոտ 75 միլիոն դրամ՝ ՅԱԿ-2 հակակարկտային հրթիռային երկու կայան, AC հակակարկտային 120 հրթիռ ձեռք բերելու, կայանների ծրագրատեխնիկական և նման այլ ծախսերի համար:

ԱԻ-ում վստահ են, որ այս ծրագիրը կնպաստի գյուղատնտեսական արտադրանքի կորուստների նվազեցմանը և գյուղատնտեսությունում տնտեսավարողների գործունեության համար բարենպաստ պայմանների ստեղծմանը, եկամուտների ավելացմանը և գյուղում աղքատության հաղթահարմանը, հնարավորություններ կստեղծի գյուղատնտեսության առկա ռեսուրսային ներուժի օգտագործման և շուկայի պահանջներին համապատասխան արտադրության ծավալների ապահովման համար, կխթանի հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացումը, արդյունավետության ու մրցունակության բարձրացումը և արդյունքում կնպաստի երկրի պարենային անվտանգության հիմնախնդրի աստիճանական լուծմանը:

Զաղդաշտդանություն

Մայիսի 10-ին ՀՀ ԱԻՆ-ը ցուցադրական հատուկ տակտիկական ուսումնավարժություն անցկացրեց Երևանի պետական համալսարանում «Հակառակորդի կողմից ռմբակոծության դեպքում ուսանողների և աշխատակիցների պաշտպանության կազմակերպումը» թեմայով: Ստուգվում էին արձագանքող ուժերի պատրաստվածությունը՝ փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքներ իրականացնելիս:

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՐԵԱԿ

Հաճաճայն «Աղետների ռիսկի կառավարման ազգային ռազմավարության»

Մեր թերթի նախորդ համարում տեղեկացրել ենք, որ ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության նախաձեռնությամբ մայիսի սկզբից Երևանում մեկնարկել է «Անվտանգության արշավ» ուղղված արտակարգ իրավիճակներում մայրաքաղաքի պատրաստվածության մակարդակի բարձրացմանն ու աղետների ռիսկի նվազեցմանը: Ծրագիրը «Աղետների ռիսկի կառավարման ազգային ռազմավարության» տրամաբանության մեջ է:

Արշավի ծրագրով կազմակերպվել և կազմակերպվելու է շտաբային, հատուկ տակտիկական 30 ուսումնավարժություն կրթօջախներում, գրադարաններում, թատրոններում և մասնավոր ձեռնարկություններում:

Օրինակ, մայիսի 4-ին Երևանի թիվ 98 հիմնական դպրոցում անցկացված «Երկրաշարժի դեպքում աշակերտների և աշխատակիցների պաշտպանության միջոցառումների կազմակերպումը և իրականացումը» ուսումնավարժությանը մասնակցել են ոչ միայն դպրոցականները, ուսուցիչներն ու փրկարարները, այլ նաև բժիշկներ, ոստիկաններ, «Գազպրոմ-Արմենիա», «Հայաստանի էլցանցեր», «Վեոլիաջուր» ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Իսկ մայիսի 10-ին Երևանի պետական համալսարանում կազմակերպված վարժանքի թեման էր՝ «Հակառակորդի կողմից ռմբակոծության դեպքում ուսանողների և աշխատակիցների պաշտպանության կազմակերպումը»: Այս վարժանքին ներկա էր ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարար Դավիթ Տոնոյանը: Ու էլի բացի փրկարարներից մասնակցում էին վերը նշված կառույցների ներկայացուցիչները: Վարժանքից հետո ԱԻ նախարարն ասաց, որ մնան միջոցառումները հնարավորություն են տալիս ավելի հմտանալ և բացահայտել խնդիրներն ու բացթողումները, կատարելագործել հաստատության անձնակազմի՝ արտա-

կարգ իրավիճակներում ճիշտ կողմնորոշվելու կարողությունները:

Մեկ անգամ չէ, որ գրել ենք, «Աղետների ռիսկի կառավարման ազգային ռազմավարության» համաձայն, Հայաստանի բոլոր կազմակերպությունները՝ պետական, համայնքային, մասնավոր, պետք է ունենան աղետների ռիսկի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլաններ: ԱԻՆ մասնագետների օգնությամբ մշակ-

վել է «Ուսումնական հաստատության աղետների ռիսկի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանի մշակման ուղեցույց»: ԱԻՆ-ի հատուկ ուշադրությունն ուսումնական հաստատություններին պատահական չէ: Այստեղ երեխաների և պատանի-պարմանիների մեծ կուտակում կա, և աղետի դեպքում հենց ուսումնական հաստատություններն են դառնում տարհանման կենտրոն-հավաքակայան կամ քաղա-

քացիական պաշտպանության շտաբ: «Անվտանգության արշավի» վարժանքներում փրկարարները ստուգում են աշակերտների, ուսանողների, ուսուցիչների, դասախոսների գիտելիքներն ու գործնական կարողությունները, հմտությունները:

«Անվտանգության արշավը» շարունակվում է:

Լուս.՝ mes.am-ի

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐ

Ծիշտ դահլիճներն ու վարքը կնվազեցնեն ռիսկերը

րը, երբ մարդը, գերազանհատելով սեփական հնարավորություններն ու պատրաստվածությունը, դիմում է անխտեմ քայլերի ու դառնում ղժբախտ պատահարի պատճառ կամ, որ առավել ցավալի է, զոհ:

Չափազանցություն չի լինի, եթե ասենք, որ որոնողափրկարարական աշխատանքներից առավել ղժվար և վտանգավոր է լեռնափրկարարական աշխատանքը: Լեռներում փրկարարից պահանջվում է բնական արգելքների անվտանգ հաղթահարման ու ապահովման տեխնիկական միջոցների շահագործման անթերի կարողություն, կտրուկ փոխված եղանակային պայմաններին արագ հարմարվելու հմտություն, բարր, կտրտված

տեղանքում առանց հետախուզության աշխատելու ունակություն:

Ցանկացած պարագայում փրկարարը նախ պետք է գնահատի դեպքի վայրը, եթե այն վտանգավոր է, միջոցներ ձեռնարկի անվտանգ դարձնելու համար, որից հետո միայն տուժածին տեղափոխի ապահով վայր, կամ ինչպես ասում են իրենք փրկարարները. «*Յեռացրեք վտանգը տուժածից, այլ ոչ թե տուժածին հեռացրեք վտանգից*»: Լեռներում այս ամենը մի քանի անգամ բարդանում է տեղանքի առանձնահատկությունների պատճառով: Լեռներում մարդը կարող է հայտնվել մեկուսացման մեջ, ու լեռնափրկարարը դառնում է նման պայմանում հայտնված

մարդու և արտաքին աշխարհի միջև միակ կապը: Լեռնափրկարարի ֆիզիկական ծանր և տևական աշխատանքը դառնում է նյարդային մեծ ծանրաբեռնվածություն հսկայական լարում: Եվ որպեսզի այս լարվածությունը չվնասի փրկարարին, ու նա պատրաստ լինի հերթական աշխատանքային օրվան, փրկարարները պետք է իրար վերաբերվեն հումորով, հանդուրժողականությամբ, համբերատարությամբ:

Լեռները հեռու են բնակավայրերից, հետևաբար՝ լեռնափրկարարական աշխատանքները կատարվում են բնակավայրերից հեռու, անմարդաբնակ, ամայի տարածքում, ու սա իր հերթին կարող է

նպաստել հուսահատության աճին: Ծայրահեղ պայմանների ազդեցությունը մարդու վրա հնարավոր չէ լիովին վերացնել, բայց անհերքելի է, որ փրկարարի օգնությունը կարող է զգալիորեն նվազեցնել բացասական գործոնների ազդեցությունը: Իսկ փրկարարի ամենամեծ պարզևն ու գնահատականը նրա փրկած կյանքն է:

Հրապարակումը պատրաստվել է Աշոտ Չատինյանի «Վտանգներն ու փրկարարական աշխատանքները լեռնային պայմաններում» զեկույցի հիմա վրա: Ձեկույցը ներկայացվել է ՀՀ ԱԻՆ ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայի 25-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովին:

Հանգստի ճեկնելուց հետո էլ

Նրանք մնալու են հրշեջ-փրկարար և հարկ եղած դեպքում օգնելու են ջոկատին, որ իրենց հողն ու տարածքն է, հրդեհի դեպքում ինչպե՞ս կարող են ձեռքները ծալած նստել, իրենցից լավ ուրիշ ո՞վ է հասկանում էս սար ու ծորի, անտառի լեզուն:

«ՉԵՄ ՈՒԳՈՒՄ ԱԶԱՏՄԱՆ ԴԻՄՈՒՄԸ ԱՏՈՐԱԳՐԵԼ»

ՀՓԶ-ն հարազատ օջախ է, գնալուց հետո էլ մեր տունն է մնալու

Մայիսի 6-ին ՀՀ ԱԻ նախարար Դավիթ Տոնոյանը և Սcom ընկերության գործադիր տնօրեն Հայկ Եսայանը ստորագրել են աջակցության վերաբերյալ պայմանագիր, ըստ որի Սcom-ն արդիականացված երկքարտանի մոդեմներ կտրամադրի բջջային կապով աշխատող հակակարկտային կայաններին:

Այն հնարավորություն կտա կրճատել տեխնիկական թերությունները և կապահովագրի համակարգը մասկինգում արձանագրված խափանումներից: Այդ նպատակով Սcom-ը ներդրել է 15 մլն դրամ: Մոդեմները կտեղադրվեն կարկտահարության համակարգի վրա և կարող են ապահովել համակարգի անխափան աշխատանքը: «Դեռ 5 տարի առաջ սկսված քննարկումներն այսօր տեսանելի արդյունք են տվել: Հակակարկտային կայանների արդիականացման արդյունքում համակարգի խափանման հավանականությունը գրեթե չեզոքացվում է բարձրացնելով բնական աղետներին գյուղական տնտեսությունների դիմակայունության մակարդակը: Ընդհանրապես մեր մեր համակարգի հետ ծիծառ և արդյունավետ համագործակցության համար», - ասել է նախարար Դավիթ Տոնոյանը:

Կարևորելով համագործակցության կարևորությունը Հայկ Եսայանը նշել է. «Մեծ պատրաստակամությամբ ենք մասնակցել քննարկումներին, որոնց արդյունքում խոստացել էինք միջոցներ ձեռնարկել գյուղատնտեսության ոլորտի զարգացմանը խոչընդոտող օդերևութաբանական խնդիրները լուծելու ուղղությամբ: Այժմ ուրախությամբ փաստում ենք, որ այս ներդրման արդյունքում արդիականացված 3G մոդեմները թույլ կտան առավել արագ արձագանքել և կանխել հնարավոր աղետները»:

«Հիդրոտեղափոխման և մթնոլորտային երևույթների վրա ակտիվ ներգործության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն Լևոն Վարդանյանի խոսքով մեր մոդեմները լուրջ խնդիրների լուծման հնարավորություն են: «Այսպիսով՝ մեկ կապի աշխատանքի ուշացման կամ խափանման պարագայում հնարավոր է գործի դնել մյուսը և ժամանակին ուղարկել SMS-ները, որոնց օգնությամբ գործարկվում են հակակարկտային կայանները: Սա վկայում է, որ կրկնակի նվազում են կայանների խափանման ռիսկերը», - վստահեցրել է Լևոն Վարդանյանը:

15 տարվա փորձառություն ունի փ/ծ սերժանտ Հակոբ Կարապետյանը և հենց այդ հայացքով էլ նայում է կյանքին ու աշխարհին՝ որպես հմուտ և փորձու քիմիկոս լինելու և մեկնում դեպքի վայր և իրենց հմտությունն ու փորձը կիրառում: Վստահ ու անհոգ ասում են, որ հանգստի մեկնելուց հետո էլ մնալու են հրշեջ-փրկարար և հարկ եղած դեպքում օգնելու են ջոկատին, որ իրենց հողն ու տարածքն է, հրդեհի դեպքում ինչպե՞ս կարող են ձեռքները ծալած նստել, իրենցից լավ ուրիշ ո՞վ է հասկանում էս սար ու ծորի, անտառի լեզուն:

Իսկ փ/ծ ենթասպա, 2-րդ հերթափոխի պետ Ավետիք Սաֆարյանն իր երկարամյա ճանապարհին անդրադարձ կատարելիս հիշում է, որ դեռ խորհրդային տարիներին է «միջազգային» հրդեհի մարել. «1986 թվականն էր, հայ-թուրքական սահմանը Թուրքիայի կողմից ռազմական ինքնաթիռ էր հատել: Մերոնք հետապնդել էին, ինքնաթիռը բախվել էր Արմաշի սարերին ու բռնկվելով՝ ընկել: Ահազանգ ստացանք և մեկնեցինք դեպքի վայր: Մինչև տեղ հասանք, պայթած ինքնաթիռի կրակն արդեն մարում էր: Ինքնաթիռում երկու օդաչու էին, հիշում են, մեկը վերջին շնչում՝ դեռ թևը շարժում էր, բայց անհնար էր ինչ-որ բան փրկել, և՛ ինքնաթիռը, և՛ օդաչուներն այրվել էին: Այդ թուրքական ինք-

նաթիռի հրդեհաշիջմանն էլ են մասնակցել»: Իսկ Երասխի կղզիների ժամանակ ամիսներով՝ գրեթե մեկ տարի, մնացել են գինու գործարանի բակում ու մարտերի թեժ կետերում. «Սմենակոխությունն էլ ենք էնտեղ արել: Նախօրեցանի կողմից անընդհատ խփում էին ու գրեթե միշտ հրդեհներ էին բռնկվում: Ստիպված էինք մշտական հերթափոխություն իրականացնել»: Փ/ծ ենթասպա Ավետիք Սաֆարյանը նկատում է, որ իրենք միշտ սիրով են աշխատել, շատ մեծ սիրով և իրենց համար դժվար է կտրվել ջոկատից. «33 տարի աշխատել են, կյանքս համարյա այստեղ է անցել և հիմա չեմ կողմնորոշվում, թե ինչ պետք է անեմ»:

Իսկ Վեդիի ՀՓԶ հրամանատար, փ/ծ փոխգնդապետ Պարույր Սահակյանը ցավով նշում է, որ իր համար շատ դժվար է փորձառու, հմուտ աշխատողների բաժանվել. «Բայց, ինչպես ասում են, ոչ իմ կամքով է, ոչ էլ իմ ցանկությամբ, օրենքի սահմանած կարգն է: Էլի իրենք մնում են իմ ընկերները, մեր գործընկերները: Վստահ են, որ կապը չի կտրվելու, նորից գալու են և իրենց փորձն ու հմտությունը փոխանցելու նորերին»:

Հրամանատարին շարունակում է՝ կարծես համատեղ ցավը կիսելով, Արարատի մարզային փրկարարական վարչության պետ Մուրադ Մարգարյանը. «Ես չեմ ուզում, որ տղաներն այսօր կենսաթոշակի անցնեն, որովհետև նվիրված են եղել, իրենց աշխատանքը տեսել ու գնահատել են՝ մշտապես վերահսկելով ծառայությունը: Անկեղծ ասած՝ չեմ ուզում իրենց ազատման դիմումը ստորագրել, մի տարի էլ մնային, օգուտ կլիներ մեր ընդհանուր աշխատանքին, քանի որ նոր եկողները կհասկանային, թե ինչ նվիրվածությամբ է պետք ծառայել, բացի դրանից, իրենց փորձն ու հմտությունը կփոխանցեին նորեկներին»:

Առաջինն են

ՀՀ ԱԻՆ ճԿՊԱ Ստեփանավանի միջին մասնագիտական ուստիական կենտրոնում կազմակերպված «Տեխնոլոգիաների հիմնարկում» ծրագրով կազմակերպված մրցաշարում զբաղեցրել են առաջին տեղը: Հաղթանակն ավելի է արժևորվում, քանի որ նրանց մրցակիցները Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղի, Վանաձորի պետական համալսարանի և Սպիտակի պետական գյուղատնտեսական քոլեջի սաներն էին:

ԼԻՏՎԱՑԻՆԵՐԸ՝ ԾԿՊԱ-ՈՒՄ

Մայիսի 5-ին ՀՀ ԱԻՆ ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա էին այցելել Հայաստանում Լիտվայի արտակարգ և լիազոր դեսպան Երիկաս Պետրիկասը, դեսպանատան այլ աշխատակիցներ՝ կամանց ու երեխաների ուղեկցությամբ՝ 15 հոգի: Նախաձեռնությունը հենց լիտվացիներին էր, իրենք էին ցանկացել ներսից տեսնել եզակի բուրդ: Հյուրերը ծանոթացան ակադեմիայի հնարավորություններին, հայ փրկարարների տրամադրության տակ եղած սարքեր-սարքավորումներին, տեխնիկական միջոցներին՝ հանդերձանք, կտրող գործիքներ, պաշտպանիչ ակնոցներ և այլն: ԾԿՊԱ մշակույթի կենտրոնի դպրոցահասակ երեխաները ներկայացրեցին «Աղետիկը» երաժշտական բեմադրությունը, իսկ ակադեմիայի մասնագետները խոսեցին Հայաստանում առկա բնական և տեխնոլոգիական ռիսկերից, ազդարարման համակարգից, ճառագայթային վտանգներից, աղետի ժամանակ ճիշտ վարքականությունից, տարիանման կարգից, պաշտպանության անհատական միջոցներից: Թեմաները հետաքրքիր էին հյուրերին: Պարզվեց, որ լիտվացիները շատ են սիրում շրջել Հայաստանի տարբեր մարզերում և հատկապես տպավորված են Վայոց ձորով ու Սյունիքով: Նորավանք, Տաթև և այլն: Զբոսաշրջության սիրահար դեսպանն էլ հարցրեց. ինչպե՞ս է կազմակերպվելու դիվանագիտական ներկայացուցչության աշխատակիցների տարիանումը, եթե աղետ է եղել ոչ աշխատանքային օրը, և դիվանագետն էլ ոչ տանն է, ոչ աշխատավայրում, հեռավոր մի մարզում է: ԾԿՊԱ մասնագետները բացատրեցին, որ Հայաստանի քաղաքացիական պաշտպանության համակարգում սահմանված է տարիանման երկու տեսակ. աշխատավայրից և ըստ տարածքների: Ոչ ոք չի անտեսվի, ոչ ոքի չեն մոռանա:

Հայաստանում Լիտվայի արտակարգ և լիազոր դեսպան Երիկաս Պետրիկասն այցի ավարտին ասաց, որ հանդիպումը կարևոր էր դիվանագետների և նրանց ընտանիքների համար. «Հայաստանի մեծ հյուրընկալ երկրում ծառայող դիվանագետներն և մեր ընտանիքները մշտապես զգում ենք ձեր ջերմությունը՝ թե պաշտոնական, թե ոչ պաշտոնական շփումներում»: Ի նշան երախտագիտության դեսպանը ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայի մասնագետներին մվիրեց լիտվացի արվեստի պատմաբան, համեմատական արվեստի հետազոտության հիմնադիր Յարգիս Բալտրուշայտիսի և Կալիֆոռնիայի պետական համալսարանի հայոց պատմության և արվեստի ամբիոնի պատվավոր պրոֆեսոր Տիգրան Քուլմյանի «Ջուրան Արաքս գետի ավիին և նրա հուշակոթողները» պատկերազարդ գրքի հայերեն տարբերակը: Յուրգիս Բալտրուշայտիսը Ջուրայի խաչքարերն ուսումնասիրել է 1920 թվականին, ուսումնասիրությունը անգլերեն լեզվով գրքի տեսքով հրատարակվել է 1986 թվականին Լիսաբոնում «Գալուստ Գյուլբենկյան» հիմնադրամի հովանավորությամբ: Գրքի հայերեն տարբերակը հրատարակվել է 2015 թվականին Երևանում: Դեսպան Երիկաս Պետրիկասը հաճելիորեն զարմացել է, որ Հայաստանում Յուրգիս Բալտրուշայտիսին ավելի լավ են ճանաչում, քան հայրենիքում: Ցավոք, Յուրգիս Բալտրուշայտիսի ուսումնասիրած-լուսանկարած խաչքարերը հիմա չկան: 2005 թվականին աղբերջանցի վանդակները մուրճերով ու ծանր շինարարական տեխնիկայի գործարմամբ ոչնչացրեցին Ջուրայի խաչքարերը:

Լուս: Վահրամ ԱՎՅԱՆ

ՄԵԿԱՐԿԵԼ ԵՆ ԾԿՊԱ-Ի ԱՄՓՈՓԻՉ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԲՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Այս տարի մայիսի 4-27-ը, արդեն 11-րդ անգամ, ՀՀ ԱԻՆ ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայում անցկացվում են ամփոփիչ ատեստավորման պետական քննություններ բակալավորի և միջին մասնագիտական կրթական ծրագրերով վեց մասնագիտությամբ. ճգնաժամային կառավարում, փրկարարական գործ, հրդեհային պաշտպանություն, քաղաքացիական պաշտպանություն, պաշտպանություն արտակարգ իրավիճակներում, տրանսպորտային և հրշեջ-փրկարար հատուկ տեխնիկայի շահագործում և սպասարկում: Պետական քննություններին մասնակցում է 240 ուսանող-շրջանավարտ: 25-ամյա բուհն արդեն ավելի քան 1500 մասնագետ է տվել հասարակությանը, որոնցից շատերը հիմա հրշեջ-փրկարարական ջոկատների փոխհրամանատարներ ու հրամանատարներ են, քաղաքացիական պաշտպանության և աղետների ռիսկի կառավարման ծրագրերի պատասխանատուներ: Տարեցտարի նվազում է պետական քննությունից անբավարար ստացողների թիվը ու աճում գերազանց ստացողների թիվը: Հուսանք, այս տարին բացառություն չի լինի:

ԱՎԱԴԵՄԻԱՅԻ ԲՈՒՆԵՔԻ ՍԱՆԵՐԻ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՀԱԳՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մայիսի 5-8-ը Արցախի Հանրապետության մայրաքաղաք Ստեփանակերտում կայացել է Զբոսաշրջային հանրահավաքի բաց առաջնություն, որին մասնակցել է 16-17 տարեկան պատանիների և աղջիկների ութ թիմ, այդ թվում՝ ՀՀ ԱԻՆ ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայի քոլեջի երկու թիմ՝ ընդամենը 18 սովորող

(ամեն թիմում երեք աղջիկ, վեց տղա)՝ ԾԿՊԱ փրկարարական ֆակուլտետի դեկան Գևորգ Հովակիմյանի և ԾԿՊԱ դոցենտ Ռադիկ Մխիթարյանի գլխավորությամբ: Մեր սովորողներից չորսը՝ Կարինե Գալստյանը, Կարեն Մանուկյանը, Մարգարետ Մելոյանը, Օմար Մամեջյանը, երրորդ տեղ են զբաղեցրել: Թիմային հաշվարկով նույնպես

ԾԿՊԱ քոլեջի մեկ թիմ երրորդ տեղն է գրավել: Զբոսաշրջային հանրահավաքի բաց առաջնությունը կազմակերպել էր Արցախի հանրապետության Ստեփանակերտի մանկապատանեկան մարզադպրոցը, մեր թիմերի մասնակցությանը մեծապես աջակցել էր Հայաստանի Հանրապետության կրթության և

գիտության նախարարության մանկապատանեկան հանրապետական կենտրոնը: Միջոցառումը նվիրված էր մայիսյան եռատոնին: Ռադիկ Մխիթարյանի խոսքով՝ առաջնության ծրագրում ներառված էին լեռնափրկարարական վարժանքների խնդիրներ. կողմնորոշում, գերանով անցում

գետի վրայով, արգելքների հաղթահարում, ճահճի հաղթահարում, վրանի տեղադրում-հավաքում, ժայռամազկցում վերելք-վայրէջք և կախովի անցում: Նաև խոհարարություն և երգուպար: Առաջնության չորս օրվա ընթացքում թիմերն իրենք են պատրաստել իրենց կերակուրը, իսկ երեկոյան մեր երգուպարով հավաքվել խարույկի շուրջը: «Սա մեծ փորձ էր երեխաների համար և նոր ծանոթությունների լավ առիթ: Երեխաներն այցելել են նաև Շուշի, մշակույթի օջախներ՝ թագնարաններ, պատկերասրահ, ծանոթացել Արցախին», - տեղեկացրեց Ռադիկ Մխիթարյանը: Արցախում մեծ առաջնություն առաջին անգամ էր կազմակերպվում: Բայց ԾԿՊԱ քոլեջի սաների համար սա առաջինը չէր: Մերոնք մշտապես տարբեր արշավների ու հավաքների են մասնակցում, իսկ Արցախ մեկնելու նախորդ օրը՝ մայիսի 4-ին, մասնակցել էին Երևան քաղաքի տուրիստական հայրենագիտական մրցումներին և «Առաջին բուժօգնություն» անվանակարգում առաջին տեղը գրավել:

Էլը՝ Արամ ԶԱԲԱՐՅԱՆԻ

